

Ocupîndu-se în mod special de soarta sonantelor silabice în limbile balto-slave, J. Kuryłowicz demonstrează că opoziția *iR*: *uR* este condiționată de situația fonetică. În urma analizei cazurilor în care apare *uR* (după ocluzivele velare, dentale, labiale, după *s, m, n, l, r, v, j* /*ɥ, i*/ și la inițială), el stabilește că *R* balto-slav devine *uR* după velare, și *iR* după toate celelalte consoane³⁴.

Așadar, dezvoltarea lui *i* și *u* pe lângă sonantele moștenite din indo-europeană — fapt petrecut în epoca balto-slavă — a avut drept consecință formarea a două sisteme de opoziții specifice (în celelalte limbi rezultatele sînt cu totul diferite).

3. Radicale sînt modificările suferite de limbile balto-slave în domeniul accentului și al intonațiilor. Cercetările întreprinse de J. Kuryłowicz au arătat că:

a) Sistemul intonațiilor din balto-slavă reprezintă o inovație specifică acestor limbi (în raport cu indo-europeana primitivă). El s-a constituit în urma deplasării morfologice a accentului la formele tari ale paradigmei oxytone. Intonațiile din slavă și baltică sînt independente de greacă și, implicit, de indo-europeană³⁵.

b) Înainte de apariția intonațiilor, structura morfologică a limbilor balto-slave era identică.

c) Comunitatea originii și evoluției sistemelor de intonație balto-slavă a generat numeroase trăsături comune. Ele privesc mai cu seamă întrebuintarea morfologică a intonațiilor.

d) Deosebirea de intonație, evidente astăzi în slavă și baltică, apar destul de tîrziu.

În legătură cu aceasta trebuie puse cazurile de metatonie caracteristice limbilor balto-slave. Este locul să amintim deplasarea comună a accentului de pe silaba finală pe cea precedentă cu intonație acută (legea lui Hirt). Astfel, spre deosebire de scr. *dhū́mās* «fum» și gr. θυμός, care, în privința accentuării, reflectă situația existentă în indo-europeană, balto-slava ne oferă: lit. *dūmai*, let. *dūmi* «fum» (substantivele *pluralia tantum* sînt deosebit de frecvente în limbile baltice actuale), v.r. *ды́мо*, gen. *ды́ма*; cf. de asemenea scr. *bhū́ts* «origine» și lit. *bū́ti* «a fi», let. *bū́t*, sl.c. **bǫ́ti* (de unde v.sl. *быти*, r. *быть*, ceh. *býti*, pol. *być*; s.-cr. *biti*).

Dacă în indo-europeana comună accentul se afla pe o silabă scurtă, pe una lungă cu intonație descendentă sau în cazul cînd aceste silabe erau urmate de una lungă cu intonație ascendentă, în limbile balto-slave s-a produs o deplasare, o mutație a accentului de pe silaba precedentă pe cea următoare cu intonație acută (legea lui Fortunatov și de Saussure). Cf. gr. χεῖμα «iarnă» cu v.sl. *зима*, r. *зимá*, lit. *žiemà*, let. *ziema*; gr. ἔλω «tîrîsc, trag» și r. *волокý*, lit. *velkù*, let. *vilk̃t* (inf.). Acest fenomen e reflectat și de limba veche

³⁴ Vezi *L'apophonie en indo-européen*, p. 241; *O jedności językowej baltosłowiańskiej*, p. 92; *О балто-славянском языковом единстве*, p. 32.

³⁵ Vezi *Le problème des intonations balto-slaves*, «Rocznik Slawistyczny», t. 10, 1931, pp. 1—80; *L'indépendance historique des intonations baltiques et grecques*, BSL, t. 35, pp. 24—34; *Intonation et morphologie en slave*, «Rocznik Slawistyczny», t. 14, 1938, pp. 1—66; *Intonation et morphologie en lituanien*, «Studi baltici», vol. 7, 1939, pp. 37—87; *Le degré long en balto slave*, «Rocznik Slawistyczny», t. 16, 1948, pp. 1—14; *L'accentuation des langues indo-européennes*, Kraków, 1952; *L'apophonie en indo-européen*, 1956; *O jedności językowej baltosłowiańskiej*, 1957, pp. 108—111; *О балто-славянском языковом единстве*, 1958, pp. 45—48.